

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

דעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

גליון מס': 573 פרשת: כי תצא שבת קודש ו' אלול תשפ"ה (6 בספטמבר 2025 למנינים)

תל-אביב	כניסה	יציאה	ר"ת
18:40	19:35	20:12	
18:23	19:33	20:14	ירושלים
18:30	19:35	20:11	חיפה
18:39	19:34	20:11	באר שבע

*לנוהגים 40 דקות

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

בחודש אלול להתאמץ יותר מכל השנה

שלהכות בסלע ויוצא מים זה קידוש ה', אבל אם היה משה רבינו מתאמץ והיה רק מדבר אל הסלע, היה קידוש ה' גדול מאד. והעונש נורא ואיום, ואוי לנו ביום הדין!

גן עדן מול גיהנם

וזה בעצם גן עדן וגיהנם. אדם הראשון נאמר עליו (בראשית ב, טו): "וַיִּצְטָקֵהוּ בָגֶן עֵדֶן לְעֹבְדָהּ וְלִשְׁמָרָהּ". והספרי (פרשת עקב) מלמד אותנו: "לעובדה", זה תלמוד, "ולשמרה" זה מצוות. כלומר, תורה ומצוות זה גן עדן. וזה עבודת ה' ושמירת המצוות. ומשמע, שחיים קלים ונעימים זה גיהנם (עיין בפירושו הגאון פרשת בראשית).

ובזה מובן הסמיכות: (א) אשת יפת תואר, (ב) סופו לשנוא אותה, (ג) בן סורר ומורה. כלומר, להתאמץ ולהתגבר על אשת יפת תואר ולהתאמץ ולהתגבר על תאוות שלום בית ולא לשנוא, ולהתגבר על תאוות אכילה ולא להיות סורר ומורה. ומי שלא מתאמץ, נופל בשרשרת של צרות ויסורים קשים, רחמנא ליצלן. ובמקום גן עדן, שזה עבודת ה' יתברך, מחפש לעצמו חיים קלים ונופל בגיהנם ומקבל חיים קשים, רחמנא ליצלן.

להתחזק תמיד בכל כחו בעבודת ה' יתברך, וביחוד בחודש אלול

וה' יתברך בירך את יהושע תלמיד משה רבינו (יהושע א, ז): "רַק חֶזֶק וְאִמָּץ מְאֹד". ופירש רש"י (ברכות כג): להתחזק תמיד בכל כוחו, עיני שם. ומבואר במדרש על הפסוק (שם, ח): "לֹא יִמְוֶשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפֶּיךָ", מלמד שהיה ספר תורה בידו של יהושע, וכשסיים אומרים לו "חזק ואמץ" (מן הבית יוסף ס"ס קלט). ואם דורשים מיהושע להתאמץ, על אחת כמה וכמה אנחנו. ועל אחת כמה וכמה בחודש אלול. בבחינת (תהלים כג, ג): "מִי יַעֲלֶה בְהָרַיִם הַזֵּה וְלֹא מִסְפִּיק, אֲלֵא צִירִים גַּם יִקְוֶם בְּמִקְוֶם קִדְשׁוֹ". כלומר, להתקיים ולהישאר תמיד למעלה בעליה רוחנית, בבחינת "בני עליה" לקבל פני שכינה (עיין סוכה מה).

בחודש אלול ועשרת ימי תשובה יש להתאמץ מאד בהשכמה, בהתמדה, בתענית הראב"ד (עיין בא"ח פרשת בראשית, במיעוט תענוגים (עיין פסקי"ע ע"ז טז: כ"ד פחיל), ארוחת ערב קלה בלבד, פעם ביום כוס חמין בלי סוכר (כמנהג רבינו הסטיופולר זצ"ל), להתרחץ 40 יום בלי חשמל (כמנהג רבינו הלוי מנחם שבע זצ"ל).

בסיומם: 40 יום להתאמץ בהשגות רוחניות ועבודת ה' "בְּכָל לְבָבְךָ" (דברים ז, כט). והולואי שנוכה לכך, אמן ואמן.

הגדול?". השיבם: "הקרב עם יצר הרע וחייליו". וכאשר לא מתאמץ ברוחניות, ומבקש לעצמו חיים קלים, גם אם להלכה אין לו עבירה, וה' יתברך מתיר לו לעשות כן, התוצאות לא טובות. סופו לשנוא וסופו להוליד בן סורר ומורה, כי לא התאמץ ברוחניות כמו שמתאמץ בגשמיות. וזה השלמות הגדולה בעבודת ה' - להתאמץ יום יום ולהתעלות, ולא לחפש חיים קלים ונוחים ונעימים.

חיים קשים כשהחיים קלים בעבודת ה' יתברך

ורבינו השומר אמונים זיע"א לומד כן מהמשנה במסכת אבות (פ"ז מ"ה): "המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ", דהיינו עול וקושי של חוקי הטבע. כלומר, כאשר מקבל על עצמו עול תורה, כמו עול מלכות, כמו עול של השלטונות, עול של חוקי המדינה, עול של דינא דמלכותא, אז זוכה שמעבירין ומסלקין ממנו אותם. כי אחרי הכל יש כאן התאמצות גדולה, יש כאן מסירות נפש, יש כאן עמל ויגיעה. וכשזוכה לעול תורה ומצוות, אז זוכה להיפטר מעול של דברים בטלים. בבחינת: "הוא עמל במקום זה, ותורתו עמלת לו במקום אחר" (עיין סנהדרין טז).

ורבינו הקדוש הגאון רבי חיים מוולוז'ין זיע"א למד כן מגמרא מפורשת (סנהדרין טז), על מי נאמר הפסוק (נמקד טו, לא): "כִּי דָּבָר ה' בָּזָה"? וחז"ל הקדושים מלמדים אותנו, שהפסוק מדבר על כל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, או כל מי שלומד ולא מלמד. ואין כוונת חז"ל הקדושים כפשוטו של עוסק ושלא מלמד, אלא עוסק ומלמד, אך יכול להוסיף ולהתאמץ עוד ועוד ואינו עושה כן, אלא מתנהג באדישות ולא מתלהב להתעלות ולהוסיף בעבודת ה' יתברך, ועושה מתוך ההרגל הטבעי שבו. בבחינת "כִּיִּן דַּשׁ דַּשׁ" (נתיב טו, ד"ש), מלשון "אדיש" (רש"י סנהדרין טז). כאשר יש חיים קלים בעבודת ה' יתברך, אז יש חיים קשים בחיי יום יום.

התביעה עליך אם יכולת לעשות ולהתאמץ יותר ולא נהגת כן

וזה בעצם העונש הנורא והגדול שקיבל בעולם הזה נקדימו בן גוריון, אף על פי שהיה תורם הרבה צדקה ומחזיק תורה. והטענה כלפיו היתה שהיה לו אושר ועושר גדול מאד מאד מאד, והיה יכול להחזיק יותר, והיה צריך לכון יותר לשם שמים (עיין כחובות טו). והיה נחשב לו כאילו שלא תרם ולא עשה כלום, כי היה יכול להתאמץ ולהוסיף יותר. ובלשון חז"ל הקדושים: "כדבעי ליה למיעבד לא עבד" (=כפי שהיה לו לעשות לא עשה) (עיין מהרש"א טז). והדברים נוראים!

ובזה מובן העונש המבהיל והמפחיד ביותר על משה רבינו ע"ה כאשר הכה בסלע ונגזר עליו שלא יכנס לארץ. והפסוק אומר (נמקד טז, יב): "וַיֵּצֵא לֹא אֶתְּנֶנֶם בְּיַד הַקִּדְשִׁי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל". נכון

בפרשת השבוע "כי תצא", יש בפרשה 74 מצוות. והמצוה הראשונה דין "יפת תואר", שבשעת המלחמה מותר לקחת גויה ולגירה ולשאת אותה לאשה, אפילו שזה לא לשם שמים. ומבואר בגמרא (קידושין כח): שבמלחמה יש יצר הרע גדול וקשה להתגבר, ויתכן שיכשלו בעבירות, רחמנא ליצלן, ולכן ה' יתברך מתיר לכתחלה ליוצא למלחמה להינשא לה על ידי גיור הלכתי וחופה וקידושין כדת משה וישראל.

עושה על פי ההלכה ונענש?

והשאלה הנשאלת - הרי לאיש זה יש היתר בהלכה לעשות כן לכתחלה. ומדוע אם כן נאמר במדרש בפרשתנו (תנחומא לוח א'): שסופו לשנוא אותה וסופו להוליד ממנה בן סורר ומורה? הרי מותר לו לכתחלה מכח התורה הקדושה, שהפסוק אומר: "וְלִקְחָהּ לָךְ לְאִשָּׁה" (דברים כח, יא), ואם כן, כיצד יתכן שלמרות שעושה על פי ההלכה מקבל עונש גדול כזה?

ומבואר בגמרא (ס"ט ע"ב): שבצבא של דוד המלך ע"ה היו 400 חיילים שנולדו מאשת יפת תואר, וגם דוד המלך ע"ה נולד לו בן (אבשלום) מאשת יפת תואר, ועשה צרות גדולות וחילול ה'. ודרשו בגמרא (סנהדרין קז): על דוד המלך שלא דרש "סמוכין", שכל הנושא אשת יפת תואר יש לו בן סורר ומורה, עיני שם. ולכאורה, הרי מפורש בתורה שמותר לכתחלה, אז למה יש עונש כזה גדול שסופו לשנוא אותה ולהוליד בן סורר ומורה?

עובד ה' באמת?! תבדוק את עצמך!

ובעלי המוסר לימדו אותנו כאן כלל גדול בעבודת ה' יתברך. מתי אתה נקרא עובד ה' באמת? כאשר קשה לך, כאשר אתה מתאמץ, כאשר נראים קשיים בעבודת ה', כאשר רואים עיכובים והפרעות, ואתה עובד ה' ומתאמץ. וכן, בין אם לחבירו, גם כשבאמת מכון לשם שמים, צריך להתאמץ ולטרוח, ובחכמה גדולה להיות עובד ה' בקשיים שמרגיש כל רגע ורגע. בבחינת: "עין במר בוכה ולב שמח" (פיוט) "עַתָּה שְׁעֵי לַחַיִּים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מוֹתֵר לִבְכוּת, מוֹתֵר לְהוֹיֹת בְּצַעַר עַל הַעֵיכּוּבִים וְהַקְשִׁיִּים, וְזֶה נִקְרָא לְהִתְאַמֵּץ וּלְעִבּוֹד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ. וְהַעֲיֵקֵר לְהַרְגִּישׁ יוֹם יוֹם עֲלִיָּה רִחוּנִית, "וְיִגְעַת וּמִצָּאָת תֵּאֱמָן" (מגילה ו). כאשר מרגישים חיים קלים, עדיין אין כאן עבודת ה' באיכות גבוהה.

תפסיק לחפש חיים קלים!

בן אדם במלחמה מתאמץ וטורח לנצח, ועושה מסירות נפש של ממש. וזה בגשמיות. וצריך אותו בן אדם גם במלחמה הרוחנית לעשות מאמץ וגם לטרוח ולעשות מלחמה ממש עם היצר הרע. וכמו שכתב בחובות הלבבות (שער יחוד התעסקה פ"ה) על חסיד אחד שראה חיילים שבים מהקרב ואמר להם: "הנכם שבים מהקרב הקטן מנצחים עם שלל, תכוננו לקרב הגדול". שאלוהו: "ומהו הקרב

מה יכול לגרום לנער
חשק בלימוד התורה?

שלום וברכה מורי ורבותי!

ולרגל תחילת שנת הלימודים, אנו עדיין בעניין שבכותרת, ועוד עם תגובות מדהימות וחמות כמו שלכם

...

אז ממשכים...

על מה אנחנו כן מדברים? אומר לך בחור: "תשמע, אני נמצא בישיבה מצוינת. הרבנים מדהימים, מעניקים חום ואהבה, הכל טוב ויפה. אני נמצא בשיעור גמרא בבוקר בעיון, הלכה בקיאות ומוסר בצהריים ובערב. אבל לפתע מגיע רגע שאני מרגיש שרע לי! ואני יודע מה קורה בחוץ, שומע מהבן דוד, מהשכנים, אלו בילויים, אלו דברים יפים יש בעולם, ומה אני תקוע במקום הזה? וגם אם אני אנחם את עצמי שב'בין הזמנים' אעשה משהו כפיצוי על כל 'העונש' שהיה לי בכל הזמן בישיבה, פה זה אסור, ושם יש כל מיני חומרות. אלו חיים אלו?".

איך אמר מרן ראש הישיבה הרב מאיר מאוז זצ"ל במאמר שנכתב ב"מרווה לצמא" על ידי תלמידו רבי עובדיה חן. הרב מאוז אומר: "לא צריכים לקחת אדם ולהכות אותו בכדי לשכנע אותו לאכול דבש. אומרים לו: 'תטעם כפית אחת', טעים לו והוא אוכל. אם אתה לוקח ילד ואתה חובט בו או רב איתו בכדי לשכנע אותו ללמוד תורה, כנראה שהתורה אצלך לא באמת מתוקה, ומכיון שהיא לא מתוקה, אתה אומר שצריך להכות בכדי לשכנע ללמוד אותה. כי אם היא היתה מתוקה, בוא ותעניק אותה כמו שהיא בהצלחה". במילים אחרות, זה אומר בין היתר שמורה טוב יודע להאזיב עליך את הלימוד, ומורה לא טוב יודע להכות אותך.

אבל מה קורה כאשר המורה הוא כן טוב? ומה הראיה? שכולם נהנים, יוצאים מאושרים. יש סוגיה, הם יודעים מה זו קושיא, אי אפשר לישון בלילה עם כזו קושיא, ורק הבחור שלפנינו לא מרוצה.

ובעניין קושיא שאי אפשר לישון בלילה בגללה. פעם הרב שך ראה את אחד התלמידים שלו בבוקרו של יום. הוא אמר לו: "תגיד לי, ישנת טוב בלילה?". השיב התלמיד: "בטח". אמר לו הרב שך: "ישנת טוב? אתה בטוח? נרדמת?". השיב התלמיד: "הרב, אני בטוח! ולא סתם נרדמתי, חלמתי חלומות, כל הפנימיה היתה על הרגלים רק מהנחירות שלי... אומר לו הרב: "רק רגע, אתמול מסרתי שיעור, היית בשיעור שלי או לא היית? כי היה נדמה לי שראיתי אותך בשיעור שלי". משיב התלמיד: "בטח שהייתי בשיעור של הרב". שואל הרב: "איך הסתתם השיעור?". השיב התלמיד: "קושיא על הרשב"א, שהרב האפיל בקושיא את הבנת דברי הרשב"א". שאל הרב: "נו, ומה עשית אחרי השיעור?". השיב התלמיד: "ניסיתי לחפש תירוץ על הקושיא של הרב". שאל הרב: "נו...?". אמר התלמיד: "ולא מצאתי". - "נו, אז מה עשית?". - "הלכתי לישון". התפלא הרב: "אין לך תירוץ על הרשב"א, ואתה מצליח ללכת לישון? אני לא הצלחתי להירדם לפני שהיה לי תירוץ. איך אתה הצלחת להירדם? ועוד להתחייב על כך שנחרת וחלמתי חלומות?!"

הסיפור הזה מובא דור אחד לפני זה על הרב שך בעצמו.

פעם הרב שך הלך לביתו של הרב מברסק בשעת לילה מאוחרת, ושאל אותו קושיא עצומה שהתקשה בה. הרב מברסק אמר לרב שך: "שאלה יפה, אין לי תשובה". אחרי שעתיים, כבר הגיע שתיים בלילה, הרב מברסק אומר לבן שלו: "בוא תלבש מעיל, ונלך יחד לבית של הרב שך, יש לי תירוץ על הקושיא שלך". אומר לו הבן: "אבא, הרישתי בלילה, אולי הוא הלך לישון?". נלך את כל הדרך ובסוף הוא ירדום?". אמר הרב: "אין סיכוי שנרדם". שאל הבן: "למה אתה סיכוי שנרדם?". השיב הרב: "כי הרב שך - אם אין לו תירוץ הוא לא נרדם".

הרב מברסק הולך יחד עם הבן שלו, והאור דולק. מקישים בדלת, והרב שך פותח: "מה התשובה?". אמר לו הרב מברסק את התשובה. הרב שך אמר לו: "חזק וברוך, מצוין, הצלת אותי. כל טוב, שלום". יוצא הרב מברסק יחד עם בנו לרחוב, ואומר לו: "לא הולכים הביתה". שואל הבן: "למה?". אמר הרב: "אם התירוץ שלי התיישב באמת על לבו של הרב שך, האור בסלון עכשיו אמור להיכבות והוא ילך לישון. אבל אם התירוץ לא 'מי יודע מה' מצא חן בעיניו, האור פה ישאר דולק ועד הבוקר הוא יישב ויחפש תירוץ. בוא נעמוד פה, אני רוצה לראות מה יקרה". עוברים שתי דקות, הרב שך חשב על הדברים, סיכם אותם בקצרה, והלך לישון. ואז נכבה האור, והרב מברסק ראה זאת כ'הארת פנים' שהרב שך מסכים לתירוץ שלו, ורק אז שב לביתו.

אתם מבינים? מה זה הלכת לישון? אם אתה חי בצורה שאתה יודע לאכול קושיא והיא גורמת לך "חרדות", ואתה לא יכול להמשיך את החיים כך. ואחרי זה מגיע תירוץ, איזה תירוץ! איזה תירוץ! ואז לפתע הר"מ שלך פותח את פיו וברגע אחד "הורס" לך גם את התירוץ הזה. אין משחק "כדורגל" מרגש כמו זה. על מה אתה צועק "גול!!!!!!"? תראה איזו אש להבת שלהבת. אנשים מחפשים ריגושים חיצוניים ורדודים. יש לך את הכל פה.

אם זה לא קורה? אני רוצה לומר משהו שהוא בעיה חמורה שעוברת על חלקים מאיתנו, ובדרך כלל זה קורה לבחורים המיוחדים ביותר. מה קורה באמת?

אתם יודעים שבין הזמנים הגיע בדיוק בזמן שבין חודש אב לחודש אלול. וזה נס שזה הגיע בזמן הזה, כי אם לא, היינו מקבלים "חרדות" בסיום חודש אלול. תחשבו, "בין המיצרים", לאחר מכן "תשעת הימים", "שבוע שחל בו" לדעות שיש ולדעות שאין, ואז אחרי שמגיע "תשעה באב" יום חורבן בית המקדש, והצטערות על העבירות שלך ועל זה שנולדת, "וכל דור שלא נבנה בו בית המקדש כאילו נחרב בימיו" (ירושלמי יומא פ"ה ה"א), מגיע אלול - סליחות, "חטאנו לפניך", "רחם עלינו", אתה עומד להתפרק.

הקדוש ברוך הוא מחליט לשים את ימי בין הזמנים בדיוק לאחר תשע באב. קצת יכלו לקייאקים, קצת ישחקו פינג פונג וכדורגל, יחזרו לעצמם, יקבעו עתים לתורה, בין הזמנים, חלוקת מלגות, והנה - חודש אלול בשיא הרצינות.

מה קורה בחודש אלול? אתה אומר להקדוש ברוך הוא: "ריבוננו של עולם, אני מתנצל. תראה איזה בלגן עשיתי לך. החרבתי לך את בית המקדש, כבוד שמים מתמעט, אני יושב מול הגמרא וגם זה לא זה. תגיד לי, ריבוננו של עולם, אם זה ככה, בוא נפרד. תן לי שמונים שנה בעולם הזה לסבול נקיפות מצפון ולעשות עבירות. בגהינם תתחשבן אותי, תשרוף אותי, תהרוס לי את החיים. מה אתה רוצה ממני? אין לי כח לבלגן הזה עכשיו".

זו בעיה שנובעת מיראת שמים. שימו לב איזה בחור טהור וצדיק הבחורצ"ק הזה. הוא כל כך בחור טוב, עד שהוא אומר "המשיח לא הגיע, זה כנראה בגללי. עם ישראל סובל. תגיד לי, אם הייתי לומד טוב, זה היה קורה?... ד"ר, אני כבר לא יכול". ואז הוא אומר: "תשמע, או הכל או כלום - או שאני פותר את כל הבעיות של הדור, ואני לומד בחשק ובהתמדה עצומה כל כך עד שאני רואה מלאכים עולים ויורדים לשמים יום יום ושעה שעה, או שהכל מתפרק לי".

היכן הטעות? שימו לב טוב! בכל שיעור יש רמה של בני אותו שיעור. יש שיעור א', שיעור ב', שיעור ג'. אחרי זה עוד פעם - שיעור א', שיעור ב', שיעור ג'. אחרי זה - קיבוץ, קיבוץ, עד קיבוץ שי"ן, ת"ו, תקפ"א... כל אחד לפי הזמן שה' יזכה אותו להתחתן.

כאשר אדם נמצא בשיעור הלא נכון, בשיעור שלא מתאים לו, הוא אמור לסבול. הוא יושב מול שלושים פרצופים שנהנים מהחיים, שואגים את הלימוד, קושיות ותירוצים, והוא מסתכל עליהם כמו עגל ולא מבין כלום.

אם אתם רוצים להבין מה זה באמת, כנסו לבית ספר ללימוד אנגלית, לשיעור האחרון שמדברים שם על דקדוקים באנגלית, בעוד שאתם בכלל לא יודעים איך קוראים לאותיות. מה קורה? איום ונורא! הרי המורה והתלמידים מדברים באנגלית, הם כבר לא מדברים בעברית. והוא מתקן אותו על הגיה, על צורה, "דבר איתי כמו בריטי מקורי". ואתה מסתכל עליהם ולא מבין כלום. מה קורה לך אחרי שלוש דקות? אחד מהשלושה - או שאתה נרדם, או שאתה מתחיל להתעסק בדברים אחרים, או שחם ושלוש וחם וחלילה חם ברשרוש לבבי...

מה קורה לאדם שמנסה להיות ברמה גבוהה יותר מהרמה הרוחנית שלו האמתית? בדיוק אותו דבר. אתה מנסה להיות גבוה מדי. לפעמים אתה לא מגדיר את זה בכלל כצדקות. אתה אומר: "אני לא באמת מנסה להיות כזה גדול. פשוט לא הולך לי דיי".

אבל זה לא נכון. שימו לב להגדרה המדויקת. "עבדו את ה' בשמחה" (תהילים ק), זה לא צעצוע, זו לא בדיחה, זה לא שיר. הקדוש ברוך הוא אומר, אני רוצה אתכם מאושרים יום יום ושעה שעה. אני רוצה אתכם כלי הפסקה עם הרגשה טובה. אם יש לך הרגשה לא טובה, תעצור, בוא תבדוק מהיכן היא מגיעה. זה לא הגיוני! הרי אתה לא באמת אותו טמא מטומא שעבר עבירות בלילה ולא חזר בתשובה בבוקר, ועכשיו מגיע ללמוד תורה והראש שלו מלא בטומאה ואי אפשר להחזיר לו כלום לראש. זה לא נכון! אתה לא כזה. למרות שאתה ממש צדיק ואתה מרגיש כאילו ראתה דברים אימים ונוראים, הכל טוב ויפה. תגיד: "חטאתי, עויתי, פשעתי". אם ראתה תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה, אל תהרהר אחריו ביום. ומדוע? לא משום ששמו עשה תשובה, אלא ודאי עשה תשובה (נכסתי ריש ע"ה).

מה כן קורה עכשיו? אתה מגיע לשלב שאתה אומר: "אני לא מצליח ליהנות, ואני רוצה להתחיל ללמוד בתור אדם שעושה את זה בעל כרחו, כי כך צויה אלוקים". וכולם מכירים את הסיפור על הסטייפלר הקדוש, שהגיע אליו אדם ואמר לו: "אין לי חשק ללמוד תורה". ומה אמר לו הסטייפלר? צעק עליו: "ולי יש חשק! לומדים בלי חשק!".

תבינו! הסטייפלר היה אחד מגדולי ישראל שמבין בכחות הנפש מהמספר אחד "בשוק". כלומר, אם יש לנו את גדולי ישראל שמבינים בכחות הנפש, הסטייפלר היה אחד המומחים שבהם.

לחזור כמה פעמים על פסוקים - בסדר הסליחות או בתפלות

שאלה: כשהחזן מנגן באמירת הסליחות את המלים "ה' הוא האלקים", וכן את המלים "ה' מלך וכו'", האם מותר לומר יחד איתו בלחש פעם נוספת כדי להרויח לומר מלים אלו ארבע פעמים ולא רק פעמיים?

תשובה: שאלה יפה! נראה שמותר לומר יחד עם החזן בלחש, ולהמשיך לכוון ולקדש שם שמים. והטעם לכך הוא, משום שאין בעיה לומר "ה' הוא האלקים", וכן "ה' מלך וכו'", ארבע פעמים. והגע עצמך, שהרי בכיפור בתפלת הנעילה, אומרים "ה' הוא האלקים" שבע פעמים! ואין צורך לומר, שבשעה שהחזן אומר "שמע ישראל וכו'", שחובה לשתוק ולשמע, וזאת משום שאסור לומר פעמיים את הפסוק "שמע ישראל וכו'" כידוע (עי' ברכות לג ס"ג, ג) גם לא באמירת סליחות (עי' מש"כ סי' ס"א ס"ק טו).

אבל בפסוקי דמזמרה, וכן בקריאת שמע שהיא מדאורייתא, וכן בתפילת העמידה, יש להזהר שלא להכפיל תיבות, ולא לחזור על מלים מסוימות פעמיים או שלש מחשש הפסק. שהרי בברכות, וכן בפסוקי דמזמרה שיש ברכה לפנייהם ולאחריהם, אין לחזור על מלה אחת פעמיים בשום אופן מחשש הפסק (ומן כיוון זע"א כיצד חז"ל סי' ה' ס"ק טו), ומכאן יש ללמוד, שכאשר בימי החגים הקדושים גומרים את ההלל עם ברכה, אין לחזור על פסוקים ללא סיבה, אלא רק במקום שתקנו חז"ל הקדושים, וכמו שנוהגים כיום (ועי' סוטה ל"ח).

ומכאן לראש חודש, שקריאת ההלל בראש חודש היא מכח המנהג, וזו הסיבה שלא מברכים עליו כלל, ולכן מותר להוסיף במלים "אנא ה' הושיעה נא", ולאמרם ארבע פעמים עם החזן. וזאת משום שאלו הם פסוקים של תפלות בעלמא, ודומה הדבר לסליחות שמותר וכו"ל.

ויש להוסיף שבאמירת הקרבנות שלפני ברוך שאמר, וכן באמירת הודו, מותר לחזור על הפסוקים כאשר הוא עושה כן במטרה לכוון, ולהרגיש יותר דבקות בה' יתברך. ומסתבר שגם רבינו הבן איש חי (בספר עור יוסף חו,

פרשת מקץ אות יג) יסכים לכך. וכידוע מרבינו האיש מצליח הקדוש זיע"א, שהיה אומר את הפסוק "אל נקמות ה' וכו'" עשר פעמים (עי' בסידור המזמור ח"א מללית בפסוק זה), וכמובן שאת הפסוק "כל הנשמה תהלל יה", וכן את הפסוק "ה' ימלוך לעולם ועד" שבשירת הים, אומרים פעמיים, משום שזה הסיום של השירה (וכמובא בב"י סי' נ"א).

פחד ועצבים מחשש שלא קרא כהלכה

שאלה: יש לי פחד ועצבים בזמן קריאת שמע שאולי לא קראתי כהלכה, ומחמת כן אני חוזר על פסוקים כמה פעמים, מה עושים?

תשובה: זו בעיה שצריך לטפל בה על ידי טיפול רפואי לנפש. ואם תתחזק באמונה בהשגחה פרטית, ובנוסף תקבל הדרכה נכונה, תוכל בקרוב בעזרת ה' יתברך לצאת מזה.

למעשה, אם לא כיוון בפסוק ראשון של קריאת שמע, חייב לחזור שוב ולקרוא בכוונה, משום שבפסוק "שמע ישראל" ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", לכל הדעות יש חיוב מהתורה לאמרם, (עי' אורח סי' ס"ג ס"ז). אולם מהמלה "ואהבת", אם קרא כדת וכדין, אף אם לא כיוון כראוי, לא יחזור אלא ימשיך. וזאת משום שרמ"ח תיבות קריאת שמע מכוונים כנגד רמ"ח איברים, ולכן אין להוסיף ואין לגרוע כלל (ועי' אור' לציון ח"ב דף נ"ז).

ונראה שאם קרא ולא דקדק באופן שחייב לחזור, וכגון שאמר "ואהבת" במלעיל, וכן "ואכלת" במלעיל, וכן "ושבעת" במלעיל, בזה לכל הדעות צריך לחזור, משום שזה כאילו שלא אמר מלה זו בכלל, ויש לדקדק מאד בזה. וכדאי לارגן שיעור תורה על היגיו ודקדוק נכון בתפלה. וכידוע תפלה בדקדוק עומדת ברומו של עולם! (ברכות א').

הטעם לכך שתיקון חצות עדיף מסליחות

שאלה: למה אמירת תיקון חצות עדיפה מאמירת סליחות, הרי לומר תיקון חצות לוקח כמה דקות בלבד, ואילו אמירת סליחות, אל מלך וי"ג מידות, לוקח שעה שלמה לפחות, אם כן מדוע כאמור תיקון חצות עדיף?

תשובה: היסוד הגדול של עובד ה' באמת, הוא כאשר עושה את הכל לכבוד ה', ומכוון להרבות כבוד שמים בעולם. אמירת סליחות אחרי הכל היא לטובתנו - שנזכה לשנה טובה, חיים טובים וכו' וכו', אולם תיקון חצות, עיקר אמירתו הוא על בית המקדש ועל שכירתא בגלותא ולא על עצמנו, וזה עושה רעש גדול בשמים, יותר מהסליחות! אמנם נכון שאמירת י"ג מידות מעלתה גדולה, וכמבואר בגמרא (רי"ה ח'), שהאומר י"ג מידות בכוונה, מוחלין לו עוונותיו, עם כל זה, עדיין זה עוברינו ולא לכבוד ה'. וכידוע מהספר "מגיד מישרים" שאמר המלאך המגיד למרן הב"י, שהשכינה מושלכת בעפר וחובקת אשפות (והוא בדברי מרן הגאון לציון שליט"א בילקורי סי' א' אות ט"ה), ולדעת רבינו הילקוט יוסף שליט"א, שתיקון חצות עדיף גם מתפלה בנץ החמה (שם ס"ג), וכידוע שיש חולקים (ועי' ח"א מללית ב"ה).

ומכאן נלמד עד כמה יש לדקדק באמירת תיקון חצות - בכבוד ראש, ישיבה על הקרקע וחליצת נעליים - וזה כבוד שמים גדול! בבחינת "להקמת שכירתא מעפרא ולעילוי שכירתא עוזנו". ומבואר בכף החיים (סי' א' ס"ק י"ט כ"ס חו"א הקדוש), שהבוכה כפי כוחו, ומרים קולו על בית המקדש, וזכה לראות את בנין ירושלים בשמחה, ע"ש. וזו עבודת ה' כל השנה, כמבואר בשולחן ערוך (ס"ח חק"ט), ומכאן לאומרים תיקון חצות חצות הלילה, ומיד בסיום יוצאים מבית הכנסת, אין זו הנהגה טובה, אלא כדאי, רצוי וחשוב לומר גם את התיקון חצות בבית הכנסת, יחד עם כולם בצוותא. וכמובן שמי שבטוח שיאמר בביתו תיקון חצות בחדרת קודש, אשריו ואשרי חלקו!

וכידוע מרבינו האור לציון זיע"א, שהיה לובש שק בעת אמירת תיקון חצות (וכמובא בהפסדים בספר תפלות לציון), ואין לגשת למי שאומר תיקון חצות, ולהטרידו בכל מיני דברים, ופשוט! וכידוע מהזוהר הקדוש (נפתח דף נ"ב), שבראש השנה דנים אותו עד כמה עשינו כבוד שמים (והוא בילקוט יוסף).

המשך מעמ' 2

הראיה הכי גדולה - מי היה גיסו של הסטייפלר? החזן איש. החזן איש הרי הביא את אחותו להתחתן עם הסטייפלר. אחותו אומרת: "אני יושבת עם הבן אדם בפגישות שידוכים והוא לא שומע. אני אומרת לו משהו, הוא אומר לי: 'מה? מה? אני לא שומע'". אמר לה החזן איש: "אל תדאגי. הוא לא שומע, אבל כל העולם עוד ישמע עליי", כמו שקרה בסוף באמת.

החזן איש, כאשר ראה שני בחורים מתבטלים על הגג של הבית שלו במקום ללמוד, הוא הסביר להם שיש תענוג והנאה בלימוד התורה הקדושה כמו שאין באף מקום אחר, והתחיל משעה אחת ושעתיים והלך לשלישית עד שהגיע לשמונה ותשע ועשר שעות ושם כבר אי אפשר להסביר. כלומר, תשע שעות עוד אפשר להסביר לכם מה זה, מעשר שעות ומעלה אי אפשר להסביר. החזן איש הבין שלא מדברים עם בן אדם תלמד! אם לא - תמות... איך זה עובד? תבין עד כמה זה כיף, עד כמה יש פה הנאה, ואז כבר לבד תרצה בכל מאודך ללמוד תורה.

היסוד הוא, לא להכביד על עצמך או על הבן שלך, ולהתחייב ללמוד וללמד לשמור ולעשות "כי אין ברירה". אלא להיפך, לעשות הכל בכדי שהרצון האישי והנפשי יהיה לדבוק בדרך הזו, בהנאה, בשמחה, בהתלהבות ובקיצור בלשון העם והצעירים... 'בכיף'...

ויהי רצון שנזכה לקבלת התורה' תמידית באהבה, ל'אלול' אמיתי באהבה, ולשנה חדשה פורחת ומשגשגת ברוחניות ובגשמיות, לנו ולכל הנלווים אלינו ולכל ישראל, אמן.

ברוכים תהיו!

אני אספר לכם סיפור כדוגמא. היתה אשה שחלתה במחלת נפש נדירה. היא חששה לשבת על כיסא או על ספסל או על מיטה, כי היא אמרה: "אולי זה יתפרק ואני אפול על הרצפה". חטפה חרדות, ומאותו יום היתה רק עומדת או שוכבת על הרצפה. תחשבו על אשה כזאת, ותבינו שכמה שזה לא 'נורמלי', המצב הולך ומתדרדר תוך חודשים שחלשה אתה רואים אשה שלא עומדת, לא קופצת וכל דבר בדרך מה קורה מתחת ואולי זה עומד להישבר.

הסטייפלר אמר שיביאו אותה אליו והוא יפתור לה את הבעיה. לפני שהביאו אותה אליו, הוא ביקש להביא לו כיסא ולהסיר ממנו את המושב. במקומו הוא שם זכוכית דקה ועליה הוא שם שטיח, ואמר: "תביאו אותה לכאן ושתי נשים ישיבו אותה בכח על הכיסא הזה בדווקא".

אתם הייתם אומרים: "מה פתאום! אם אתה מביא לאשה כזאת לשבת, צריך כיסא מברזל שהיא תשב עליו פעם אחת ותראה שלא קורה כלום ותלמד מכך להבא". הסטייפלר לא חשב כמותכם. הושיב אותה על הכיסא, וכמובן שהכיסא התפוצץ והתפרק והיא נפלה על הרצפה, ושגאה שאגות איומות ונוראות. הסטייפלר ניגש אליה ואמר: "הפחד שלך היה פחד אמיתי". באמת היה לך מה לפחד, אבל הנה זה כבר קרה, מהיום אין לך ממה לפחד".

והגברת יוצאת מהבית של הסטייפלר 'נורמלית'!!! מה זה אומר? שאנחנו לא באמת מבינים בתורת הנפש, והסטייפלר היה אחד מאלו שמבינים באמת בתורת הנפש.

אז כנראה שגם אותו אחד שהגיע לסטייפלר היה לו פרצוף "דורש סטירה". כלומר, הסטייפלר הבין שזה בלי סטירה לא יתעורר. אם אני אתחיל לספר לו מה זה לימוד התורה הקדושה ועד כמה זה מהנה, אין סיכוי שהסטייפלר היה מצליח לשכנע אותו. זו היתה התרופה שלו.

ב"ה לרגל התרחבות קריית החינוך
בנשיאות ובהכוונת מורנו הרב חיים רבי שליט"א

• דוֹשֵׁים •

משרות אחרונות

מורה צהריים לכיתה ד' לת"ת בני תורה

לימודי קודש: חשבון, גיאומטריה, דקדוק,
טעמי המקרא, לשון, כתיב, כתב, ספרות,
מקרא, הבעה, מדעים, גיאוגרפיה

מחנך בוקר לכיתה ו' לת"ת בני תורה

לימודי קודש קדשים: גמרא (יסודות העיון),
משנה, חומש, נביא והלכה
בעל תעודת הוראה או נכונות ללימודי תעודה

מטפלת במעונות

מזכיר לת"ת בני תורה

מנקה | תחזוקן | סדרן/מאבטח עם/בלי נשק

בכל המשרות ניתנת האפשרות למשרה מלאה או חלקית
תנאים טובים למתאימים

מובהר שבכל המשרות תהיה עמידה קפדנית בתנאי ובתקנון המוסדות הכוללים את גדרי
הקדושה והצניעות לחומרא, תקשורת כשרה ללא פשרות ולצוות החינוכי עמידה בכללי המוסדות
המחמירים בכל הנוגע לחינוך ליראת שמיים ולמצויינות מתוך אהבה אמון וכבוד בלבד

לקורות חיים במייל: yosefa@yenahaleni.com

לפרטים בלבד (לא כתחליף לקורות חיים במייל)

למחנך בת"ת: 052-7150944 | למנקה תחזוקן וסדרן: 058-3243834

לגננת וסייעת בגנים: 053-3152266 | למטפלת במעונות: 058-3225511 | לעבודה משרדית: 053-3117654